

SPESIALENHETEN FOR POLITISAKER
Spesialenheten for politisaker
Post: Postboks 93, 2301 HAMAR
Tel: 62556100 Faks: 62556102
E-post: post@spesialenheten.no

PÅTALEVEDTAK

SAK NR 12174581 94/18-123

ETTERFORSKING AV A VED NATIONELLA INNSATTSSTYRKEN I SVERIGE FOR UAKTSOM BEHANDLING AV SKYTEVÅPEN

Anmeldelsen:

Ved påtegning av 26. januar 2018 meldte Oslo politidistrikt om at et vådeskudd var avfyrt av en svensk tjenestemann under en samling på Kongsvinger for spesialavdelinger fra de nordiske land og Tyskland. Hendelsen ble opplyst å ha funnet sted mandag 22. januar 2018 [skal være onsdag 24. januar 2018] på Sæter gård, Politihøgskolens øvingscenter på Kongsvinger. Samlingen ble arrangert av Beredskapstroppen i Oslo. Det fremgikk av påtegningen at vådeskuddet ble avfyrt etter våpenpuss av et skarpskyttergevær. Våpenpussen foregikk på rommet til den svenske tjenestemannen. Det ble opplyst at vådeskuddet ikke hadde ført til personskade.

Vedlagt påtegningen fulgte rapport om vådeskudd fra politioverbetjent B som er [redacted] og kursansvarlig. Av rapporten fulgte at samlingen startet mandag 22. januar 2018 og ble avsluttet fredag 26. januar 2018. Kursopplegget baserte seg på erfaringsutveksling, trening og kompetanseheving, og treningen ble utført med skytevåpen.

Politioverbetjent B opplyste videre at han mandag 22. januar 2018 [skal være onsdag 24. januar 2018] kl. 21.21 ble kontaktet av A. Han forklarte at han noen minutter tidligere hadde avfyrt et vådeskudd med sin personlige skarpskytterifle. Vådeskuddet skjedde i forbindelse med puss og vedlikehold av våpenet på rom nr. [redacted] i bygg 4. Han var alene på rommet da hendelsen fant sted. Skuddet gikk gjennom ytterveggen i rommet og traff veggen i bygg 3 noen meter bortenfor. Treffet i veggen laget et sår i murpussen, men stoppet i denne. Etter vådeskuddet kontaktet A umiddelbart beboeren på rom [redacted] i bygg 3 for å sjekke at ingen var skadet. Dette var C, og han hadde ikke merket noe til hendelsen før A tok kontakt.

B beskrev videre at han i forkant av samlingen hadde hatt en samtale med sikkerhetsansvarlig ved Politihøgskolen i Kongsvinger, D, om sikkerhet og rutiner på stedet. Da skarpskyttervåpnene ikke fikk plass i våpenskapene, ble de enige om at en vital del fra riflene skulle oppbevares i våpenskap i kjelleren på bygg 4 når de ikke var i bruk. For den aktuelle riflen, var det ladebolten/sluttstykket som skulle tas ut for å gjøre riflen funksjonsudyktig. A hadde opplyst til B at han hadde låst ut ladebolten i forbindelse med våpenpussen. A forsto imidlertid ikke hvordan en skarp patron kunne være i kammeret slik at skuddet gikk av under nedspenning.

Fra Oslo politidistrikt fulgte også en fotomappe fra åstedet. Bildene viste inngangs- og

utgangshull fra kulen på innsiden og utsiden av veggen på As rom i [redacted] på bygg 4. Videre var det tatt bilde av anslaget fra kulen i ytterveggen/endefasade i 2. etasje på bygg 3. Kulen hadde ikke gått gjennom veggen.

Spesialenhetens etterforskning

Den 8. mars 2018 besluttet Riksadvokaten at Spesialenheten for politisaker skulle ha etterforskningsansvaret.

A ble avhørt i Stockholm av en avhørsleder fra Särskilda utredningar. En spesialetterforsker fra Spesialenheten var til stede under avhøret og fikk anledning til å stille spørsmål.

Det er gjort undersøkelser om aktuelle rifle og type ammunisjon som ble avfyrt. Spesialenheten har gjennomført en befarings på Sæther gård og utarbeidet en illustrasjonsmappe.

Nærmere om sakens faktum

På bakgrunn av opplysningene fremkommet i saken legger Spesialenheten til grunn at beredskapstroppen arrangerte en samling for spesialavdelinger fra de nordiske land og Tyskland 22.-26. januar 2018. Samlingen fant sted på Sæter gård som er Politihøgskolens øvingscenter noen kilometer utenfor Kongsvinger. Etter endt kursdag onsdag 24. januar 2018 ca. kl. 21.15 avfyrte A et vådeskudd på rom [redacted] i 2. etasje i bygg 4. Dette skjedde etter puss og klargjøring av våpenet til neste øvelse. A var alene på rommet da skuddet ble avfyrt. Kulen gikk gjennom veggen på bygg 4, over en åpen plass, og stanset i endeveggen på bygg 3 vis a vis. Det legges til grunn at veggen i bygg 4 var i trekonstruksjon med isolasjon. Tykkelsen på veggen er målt til å være mer enn 20 cm. Inngangshullet til kulen var under en av sengene og var noen få cm over gulvnivå. Utgangshullet i ytterveggen på bygg 4 befant seg rett over etasjeskille mellom første og andre etasje. Anslagshullet i bygg 3 var i endeveggen og ble målt til å være ca. fem meter over bakken. Det var ca. 5-7 cm i diameter og var i høyde med etasjeskillet til loftet.

Vaktmester opplyste at endeveggen var av teglstein. Det var noen få og små vinduer i endeveggen, og ingen av forlegningsrommene hadde vinduer i denne retningen. Avstanden mellom bygg 3 og bygg 4 ble målt med laser til 21,2 meter. Det er noe høydeforskjell mellom byggene, idet bygg 4 ligger noe høyere i terrenget. Rundt og bak bygg 3 var det jorder og skog.

På bakgrunn av opplysninger fra kursansvarlig fra beredskapstroppen legger Spesialenheten til grunn at våpenet A hadde var en Sako M10 rifle i kaliber 338. Skuddet som ble avfyrt var Lapua Scenar 300 grs hullspiss med ytre mantel og blykjerne.

A

A opplyste at han har vært ansatt ved Nationella Insatsstyrkan siden 2010, og at dette er en enhet der de er godt utdannet og trent operativt. A forklarte at riflen var hans personlige våpen. Han opplyste at han hadde håndtert riflen i tre eller fire år og var godt kjent med våpenet.

Vådeskuddet ble avfyrt ca. kl. 21.00 om kvelden onsdag 24. januar 2018. A forklarte at han kjente seg normalt trøtt etter en lang arbeidsdag. Hans første reaksjon da skuddet gikk av var at han nesten gikk i dekning og lurte på hvem som skjøt. Han lurte på om det ble skutt på ham, og antok at han kikket bak ryggen sin og rundt i rommet. Da det ikke var noen der,

skjønte han at det var hans eget "system" som smalt. Det tok noen sekunder før hjernen hans "hang med" og begynte å søke etter en forklaring på hvorfor det smalt. Han viste til at magasinet ikke var i riflen fordi det lå ved siden av våpenet.

På spørsmål om hvilke rutiner som gjennomføres etter endt skytetrening, forklarte A at man etter å ha skutt ferdig foretar en "patron ur". Videre vaskes eller fikses våpenet ved behov. Deretter pakkes våpenet ned og resettes, slik at det er klart til neste gang man skal bruke det. Ifølge A gjør han alltid dette. Han hadde ingen klar erindring av hvordan han tok "patronen ur" etter endt trening noe tidligere.

A ble spurt om hvorfor han gjennomførte våpenpussen på rom [redacted]. Han svarte at de hadde utrustningen sin på rommet. Han hevdet at han ved dette forholdt seg til rutinene på stedet og Deltas forholdsregler. De skulle bruke våpenet dagen etter, så han foretok denne kontrollen slik han alltid gjorde for å forsikre seg om at våpenet var klart til bruk. Han sjekket at alt fungerte, at optikken var ren og at ikke noe hadde skjedd med våpenet. A forklarte at dette ikke var en funksjonskontroll, men rutinemessig pleie og resetting av våpenet. Han viste i den forbindelse til at hans rutine er at et våpen som er nedpakket i hans veske alltid er uladd og sikret.

Spesialenheten forstår A dithen at han mente å ha gjennomført funksjonskontrollrutinen tidligere samme dag, og at han ved håndteringen av våpenet da vådeskuddet gikk av derfor la til grunn at våpenet var uladd uten å gjennomføre rutinen på nytt.

Ifølge A er det en "mekanism" som skal tilbake i våpenet etter våpenpleien. Han førte inn denne, og opplyste at han ikke ladet våpenet eller utførte en "patron i". Deretter tok han avtrekk og skuddet gikk av. A hadde ingen forklaring på hvordan dette kunne skje. Han presiserte at han mente at riflen var uladd, ellers ville han aldri ha trykket på avtrekkeren. Han visste ikke hvorfor det var en patron i våpenet idet han var sikker på at magasinet ikke var i våpenet. Videre viste han til at han kontrollerte magasinet, som da hadde fullt antall patroner. A bekreftet at det gikk av et skudd da han skulle tørrklikke. A kunne ikke si noe nærmere om hvorvidt kulen hadde vært igjen i riflen etter endt skyting eller senere kommet inn i våpenet. I den anledning påpekte han at det var ekstreme forutsetninger som fukt og kulde under kurset i Norge, og antydet at dette kunne ha virket inn.

På spørsmål om hva han tenkte opp mot retningen på pipen/løpet, viste A til sin erfaring med våpenhåndtering og presiserte at han hadde fokus på sikkerhetsreglene rundt dette. Reglene var at man ikke skulle rette løpet mot noe eller noen, men alltid i så sikker retning som mulig. Ifølge A forsikret han seg om at løpet pekte i sikker retning før han trykket på avtrekkeren.

A så at skuddet hadde gått gjennom veggen til rommet. Han forsto at det hadde gått gjennom veggen og ringte sin kollega. Sammen undersøkte de hvor skuddet hadde gått, og fant at det hadde gått inn i endeveggen på bygningen midt i mot. De gikk opp i andre etasje og banket på døren til rommet de mente lå inntil endeveggen hvor treffpunktet var. På rommet var C og han var "ok". Han hadde ikke merket noe. A kontaktet så kursansvarlig, politioverbetjent B, og forklarte hva som hadde skjedd, før han kontaktet sin egen enhets sjef E.

A var ikke redd eller bekymret for at noen hadde blitt skadet eller at det hadde vært fare for dette. Likevel ønsket han å få dette konstatert før han kontaktet politioverbetjent B. A viste til at han var alene i rommet og hadde sikker retning på riflen under nedspenningen. A forklarte at han med sikker retning mente at han hadde pipen i ufarlig retning. Han påpekte at han alltid

håndterer våpenet på denne måten, hvilket er naturlig og innøvd for ham. De trener mye med våpen og beveger seg i miljøer der det kan være vanskelig å finne sikker retning. Dette medfører at de hele tiden jobber aktivt med å tenke på sikkerheten.

Spesialenheten bemerker at A i sin forklaring fremstår å være av den feilaktige oppfatning at ordlyden "egnet til å volde fare for" i den norske lovbestemmelsen reflekterer et forsett om å sette noen i fare, hvilket anses å prege hans forklaring på dette punktet. A presiserte i den anledning at det aldri hadde vært hans mening å utsette noen for risiko, og viste her til hans overbevisning om at våpenet var uladd.

Spesialenhetens vurdering

Spesialenheten for politisaker har som oppgave å etterforske og påtaleavgjøre saker som gjelder spørsmålet om ansatte i politiet eller påtalemyndigheten har begått en straffbar handling i tjenesten, jf. påtaleinstruksen § 34-1.

Saken er vurdert i forhold til straffeloven 2005 § 188 som trådte i kraft 1. oktober 2015. Bestemmelsen rammer uforsiktig omgang med skytevåpen. Den erstatter med enkelte endringer straffeloven 1902 § 352 og viderefører i all hovedsak tidligere gjeldende rett. Straffansvar er betinget av at gjerningspersonen har brukt eller behandlet skytevåpenet på en uforsiktig måte og at denne opptreden er "egnet til å volde fare for andres liv eller helse". Det kreves ikke at adferden faktisk har voldt fare for andre. Det er tilstrekkelig at adferden objektivt sett var egnet til dette. Lovens ordlyd viser at fare for lovovertrederens eget liv eller helse ikke rammes, samt at fare for materiell skade ikke omfattes.

Skyldkravet er blandet. Det kreves forsett i forhold til den omstendighet at man behandler et skytevåpen. Det er tilstrekkelig med uaktsom opptreden i forhold til den "uforsiktige omgang" og kravet om at denne opptreden er "egnet til å volde fare" for andre personer. Bestemmelsen gir uttrykk for en norm som kommer til anvendelse både i de tilfeller hvor selve bevæpningen med skytevåpen er rettmessig og ønskelig (for eksempel politiets våpenbruk) iht. våpeninstruksen, og de tilfeller hvor både bevæpningen og bruken av skytevåpenet er uønsket. Det store farepotensialet som gjelder ved uforsiktig omgang med skytevåpen er grunnen til at aktsomhetskravet skal fortolkes strengt.

Av politiets grunnleggende sikkerhetsregler for behandling av skytevåpen fremgår det at man skal forholde seg slik:

- Alle våpen er ladd
- Hold fingeren borte fra avtrekkeren til siktene er på målet
- Ikke sikt på noe/noen du ikke er villig til å beskytte
- Vær sikker på ditt mål og hva som er bak

Spesialenheten legger til grunn at A opptrådte uaktsomt i det han avfyrte et skudd med en rifle på rom ■■■ i bygg 4 på Politihøgskolens øvingscenter på Kongsvinger. Det vises til at det faktisk var en patron i kammeret på riflen i det han trykket på avtrekkeren. A hadde ikke på forhånd kontrollert at riflen var uladd før han tok avtrekk. Det anses ikke som tilstrekkelig "kontroll" av riflen at magasinet ikke var satt i våpenet. Det er enkelt å konstatere – ved bruk av en finger eller å se inn mot kammeret - om det er en patron der eller ikke. A har ingen klar oppfatning av hvordan patronen hadde kommet inn i kammeret på riflen. Spesialenheten mener at dette er klanderverdig og at det er uaktsomt å føre sluttstykket frem og ta avtrekk i et slikt tilfelle.

Spesialenheten mener at det er bevismessig tvil om As opptreden var egnet til å volde fare for andre. A har forklart at han var alene på rommet, samt at han var bevisst på hvilken retning løpet pekte og at dette var mot ytterveggen i 2. etasje på bygningen. Det vises videre til at kulen stanset i murveggen ca. 4,9 meter opp på bygg 3 som lå ca. 21,2 meter bortenfor. Dette er en endevegg og det er ikke vinduer for beboere i denne retningen. Det anses også som noe tilfeldig at kulen i det hele tatt traff bygg 3.

Siden det foreligger noe bevismessig tvil om farepotensialet ved As opptreden, henlegges saken etter bevisets stilling. Det er bare i de tilfeller hvor etterforskningsresultatet med særlig styrke viser at det ikke har skjedd en straffbar handling at saken skal henlegges som intet straffbart forhold anses bevist.

Saken oversendes Oslo politidistrikt og leder for Nationella innsatsstyrken for administrativ vurdering, jf. påtaleinstruksen § 34-7 annet ledd.

Vedtak:

Saken henlegges for A etter bevisets stilling.

A underrettes om vedtaket.

Kopi av vedtaket oversendes Politimesteren i Oslo politidistrikt til orientering.

I medhold av påtaleinstruksen 34-7, andre ledd, oversendes saken til Oslo politidistrikt og leder for Nationella innsatsstyrken til administrativ vurdering.

Sjefen for Spesialenheten for politisaker, 19. februar 2019